

POHJOIS-POHJANMAAN ELINIKÄISEN OHJAUKSEN YHTEISTYÖRYHMÄ, KOKOUS

- Teams, teemana Osaaminen näkyväksi!

Aika: tiistai 4.5.2021 klo 8.30 – 11.15

Läsnä: Laura Halonen, Määttä Hanna, Hirvonen Meri, Oja Teea (pj ja sihteeri), Leponiemi Jussi, Holappa Piia, Heikki Piilonen, Nissinen Mette, Tanskanen Eeva, Kati Mäenpää, Jämsä Päivi, Auli Posio, Krista Paavola, Raija Lehtonen, Rautalin Tiina, Sanna Brauer, Kaarina Närhi, Mikko Väisänen, Manninen Milja, Virpi Spangar, Erja Korhonen, Sivonen Tuula, Toni Anna, Kangas Pia, Maarit Mäntynen, Helander Henri, Koistinen Anneli

Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Teea Oja avasi kokouksen klo 8.30 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Läsnä oli lähes 30 osallistujaa. Kokouksen alkuun Oja kertoi ELO-yhteistyöryhmän ja ELO-toiminnan talven tapahtumista, erityisesti uuden valtakunnallisen ELO-strategian toimeenpanosta alueella. Seuraavaksi ELO-yhteistyöryhmän tulisi laatia toimintasuunnitelma vuosille 2021-2023, strategiatyössä esiin nostettuja alueellisia näkökulmia painottaen. Oja kertoi myös valtakunnallisista ELO-asioista ja tulevista tapahtumista.

Puheenjohtaja johdatti kokouksen aiheeseen tekemällä yhteenvetoa ELO-strategian ja jatkuvan oppimisen linjausten osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kirjauksista. Näihin näkökulmiin liittyy hyvin läheisesti ohjauksen merkitys, ja siksi ELO-ryhmässä on tärkeää käsitellä osaamisen näkyväksi tekemisen teemaa. (Liite 1)

Osaamisidentiteettiä rakentamassa, lehtori Laura Halonen, OAMK / Ammatillinen opettajankoulutus

Laura Halonen puhui osaamisidentiteetistä: mikä se on ja miksi sitä tarvitaan, miten se rakentuu ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat. Halonen kuvaili ammatti-identiteetin ja osaamisidentiteetin yhteyttä ja eroja sekä molempien käsitteiden tärkeyttä. Halosen mukaan vahva osaamisidentiteetti auttaa työelämän muutoksissa ja päätöksenteossa. Vuorovaikutus ja kuulumisen tunne vahvistavat osaamisidentiteettiä. Tarvitsemme muita ihmisiä osaamisidentiteetin rakentamiseen, joka on paitsi yksilöllinen, myös sosiaalinen ja yhteisöllinen prosessi. Halosen mukaan ohjauksella on iso merkitys osaamisidentiteetin rakentamisessa, sillä ohjaus auttaa tunnistamaan osaamisia ja rakentamaan vahvaa pohjaa osaamisidentiteetille. (Liite 2)

Halosen esitys oli erittäin kiinnostava ja sai aikaan paljon keskustelua ja kysymyksiä. Halonen mm. selvensi, että osaamisidentiteetin käsite on suhteellisen tuore, ehkä noin 5-6 vuotta on tätä asiaa tutkittu ja käsitteellistetty. Hän myös toi esiin, että sekä ammatillinen identiteetti että osaamisidentiteetti ovat molemmat tärkeitä käsitteitä ja molemmille käsitteille on paikkansa. Keskustelua käytiin myös siitä, että osaamisidentiteetti koskettaa kaikkia, ei vain korkeasti koulutettuja. Meri Hirvonen kommentoikin, että peruskoulussa on huomattavissa, että usein niillä nuorilla, joilla on käytännön osaamista ja taitoja vaikkapa mopojen rassaamiseen liittyen, on usein vahvempi käsitys itsestään osaajana kuin esimerkiksi lukioon suuntaavilla nuorilla. Keskustelussa pohdittiin myös tunteiden merkitystä osaamisidentiteetin rakentamisessa sekä sitä, miten osaamisidentiteettiä voidaan vahvistaa työttömille työnhakijoille suunnatuissa palveluissa. Voisiko osaamisidentiteetti-puhe myös lisätä ammatillista liikkuvuutta, kun oma osaaminen nähdään laajasti ja moneen soveltuvana?

Sanna Brauer vinkkasi yhteistyöryhmää vastikään julkaistusta artikkelista, joka käsittelee geneeristä osaamista eli työelämätaitoja. Tutkimus tehtiin kahdeksassa suomalaisessa korkeakoulussa. https://www.researchgate.net/publication/351131029_AGENCY_EXPERTISE_AND_WORKING_LIFE_SKILLS_STUDENTS%27_CONCEPTIONS_OF_THE_GENERIC_COMPETENCES_REQUIRED_IN_THE_WORLD_OF_WORK_in_European_Journal_of_Education_Studies

Kansallinen näkökulma osaamisen tunnistamiseen, erityisasiantuntija Anna Toni, TEM

Anna Toni toi esityksessään esille valtakunnallisen tason pohdintoja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen teemoissa. Työelämän valtava murros, jatkuva oppiminen ja elinikäinen ohjaus kietoutuvat toisiinsa. Tonin mukaan osaamisella voidaan ratkaista isoja meneillään olevia asioita, muun muassa työelämän murrokseen ja digitalisaatiokehitykseen liittyen. Yksilön omat urasuunnittelutaidot ovat keskiössä. Yksiöiden tulee tunnistaa osaamista, kiinnostuksia ja oman osaamisen käyttöä laajasti. Olemassa olevat kurssit ja koulutukset eivät siis yksinään riitä. Toni kertoi jatkuvan oppimisen digitaalisesta palvelukokonaisuudesta, jonka tavoitteen on mm. se, että julkisen puolen digipalvelut toimisivat paremmin yhteen. Digi-palvelukokonaisuudessa on mukana tavoitteita ohjauksen kehittämiseksi sekä osaamisen kartoittamisen palveluiden kehittämiseksi. Lopuksi Toni esitti ison joukon kysymyksiä osaamisen kartoittamiseen liittyen, joita tulee vielä pohtia valtakunnallisesti. (Liite 3)

Keskustelua käytiin mm. yksityisten ja julkisten palveluiden käytettävyydestä, luotettavuudesta ja tietoturvasta. Milja Manninen kommentoi, että MyData- eli omadata-periaatteella toimivat järjestelmät ovat ainoa järkevä kehityssuunta: näin yksilö hallinnoi itse omia tietojaan ja antaa eri toimijoille luvan tarkastella omia tietojaan, asiointi- ja palvelutarpeiden mukaan. Keskusteltiin myös TE-palvelukokeilujen kokemuksista, joiden mukaan osaamiskartoitusten tekeminen työnhakijoiden parissa kasvoi sitä mukaa, mitä enemmän ohjausta ja tukea kartoituksen tekemiseen liitettiin. Digipalvelut eivät tee kartoitusta itseksensä, vaan ovat apuvälineitä. Tätä tuotiin keskustelussa esiin myös ohjauksen osalta – ohjausta ei voi korvata digitaalisilla välineillä.

Digitaalinen ekosysteemiajattelu oppimisessa, lehtori Sanna Brauer, OAMK / Ammatillinen opettajankoulutus

Sanna Brauer esitteli esityksessään digitaaliset osaamismerkkit, jotka on otettu käyttöön eri tavoin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen välineenä. Yhteistyöryhmä sai monipuolisen ja kattavan katsauksen digitaalisten osaamismerkkien syntyyn, muodostamiseen, tarjontaan ja tärkeyteen. Euroopassa on paljon keskustelua aiheesta käsitteellä ”micro-credentials”, pienet osaamiskokonaisuudet. Brauerin mukaan suomalaiset osaamismerkkit ja osaamismerkkein ohjautuva oppiminen on maailmanluokan pedagoginen innovaatio. Esimerkiksi Osuvat taidot -hankkeessa (ESR) useat eri toimijat kehittävät digitaalisten osaamismerkkejä. (Liite 4)

Esityksen jälkeen keskusteltiin osaamismerkkien konkretiasta, asiakkaan näkökulmasta. Kuinka asiakas voidaan ohjata merkkiä suorittamaan? Brauerin mukaan osaamismerkkit tulevat laajasti tarjolle vuodenvaihteessa 2021-2022. Esimerkiksi digitaalisten osaamismerkkejä hallinnoi Tieke, jonka sivulta löytyvät jo yhteystiedot niille, jotka haluavat ilmoittautua merkin käyttöönottajiksi: <https://tieke.fi/hankkeet/osuvat-taidot/>. Kouluttajakoulutuksesta löytyy sivuilta tietoa, mutta kouluttajakoulutukseen voi jo ilmoittautua lotta.pakanen@ok-sivis.fi. Lisätietoja löytyy: <https://tieke.fi/hankkeet/osuvat-taidot/tietoa-merkkien-myontajille/>. Merkkejä voivat tarjota esimerkiksi vapaan sivistystyön toimijat. Digitaaliset osaamismerkkit ovat nimensä mukaisesti digitaalisia, ja ne suoritetaan oman tahdin mukaan ”non-stop” verkossa. Osaaminen osoitetaan ”näytöillä”, joiden hyväksymisen jälkeen toimija myöntää osaamismerkkin. Osaamismerkkien ympärille toimija voi tarjota ryhmätoimintaa tms, mutta ne ovat sinänsä irrallaan merkkien järjestelmästä. Keskusteltiin myös ohjausalan osaamismerkeistä. Laura Halonen kertoi, että Oamk, Hamk ja Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskus ovat tällä hetkellä Osaamismatkalla (ESR) -hankkeessa tuottamassa monialaisen uraohjauksen verkkovalmennusta ja osaamismerkkiä: <https://osaamismatkalla.fi/hanke/>. Tätä valmennusta ja osaamismerkkiä aletaan pilotoida

ensi syksynä, ja kiinnostuneet voivat jo olla yhteydessä Haloseen. Keskusteltiin myös työelämän ja rekrytoijien suhtautumisesta merkkeihin. Brauerin mukaan työnantajat todella arvostavat merkkejä ja kaipaavat konkreettisia malleja soveltamiseen. Työelämässä on myös tehty omia merkistöjä yllättävän paljon. Brauerin linkkivinkki työelämän näkökulmasta: https://www.researchgate.net/publication/350486062_Osaamismerkkit_tyoelamassa.

Sanna Brauerin lukuvinkki osaamismerkeistä:

https://www.researchgate.net/publication/347519709_Jatkuvaa_oppimista_osaamismerkein_tutkinto-ja_oppilaitosrajat_ylittaen/citations

Uraohjauksen tekoälykokeiluja ja osaamisen tunnistamisen skenaarioita, projektipäällikkö Milja Manninen, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (XAMK)

Kokouksen lopuksi Milja Manninen kertoi Älykäs ohjaus ja Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeissa (ESR) tehdystä työstä tekoälyn, uraohjauksen ja osaamisen tunnistamisen suhteen. Manninen painotti vahvasti ohjauksen eettisyyttä, ja kuinka etiikan näkökulmien tulee kulkea mukana myös silloin, kun tekoälyä valjastetaan ohjauksen avuksi. Manninen esittikin kysymyksen, millaista ihmiskäsitystä tekoälyn hyödyntämisellä halutaan edistää. (Liite 5)

Esityksen jälkeen Sanna Brauer vinkkasi Smart Campus -hankkeesta, jossa ovat mukana XAMK, Centria, OAMK ja Turun AMK: <https://smartcampus.fi/>. Puheenjohtaja sai lisäksi Milja Manniselta linkin Mannisen kirjoittamaan blogikirjoitukseen tekoälystä ja ohjauksesta: [Tekoälyä eettisesti, kiitos! | READ Xamk](#).

ELO-koordinaatiotehtävät ja -toiminta vuonna 2021

Kokouksen lopuksi puheenjohtaja Teea Oja kertoi, että on saanut kiinnostavan työtarjouksen ja siirtyy 10 kk sijaisuuteen toisen työnantajan palvelukseen toukokuun loppupuolella. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus jatkaa ELO-toiminnan koordinoimista ja kehittämistä alueella myöhemmin ilmoitettavien henkilöresurssien.

Seuraava kokous

Valtakunnallinen ELOLIV -kokous järjestetään jo kolmatta kertaa, **16.9.2021 klo 12-16**. On varsin mahdollista, että tämä on yhteistyöryhmän seuraava kokous. Teams-yhteyksin järjestettävä tapahtuma kokoaa yhteen kaikkien ELY-alueiden ELO-ryhmät valtakunnallisesti. Lisää tietoa kokouksesta tulee varmaankin jo kesäkuun aikana, mutta kokous on hyvä merkitä omaan kalenteriin jo nyt.

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 11.15.

Muistion laati

Teea Oja

ELO-yhteistyöryhmän puheenjohtaja, asiantuntija

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Kaikki muistion liitteet ovat Asana-alustalla ja [ELO-torilla](#).

LIITTEET:

LIITE 1, kokouksen alustusdiat, Teea Oja

LIITE 2, Osaamisidentiteettiä rakentamassa, Laura Halonen

LIITE 3, Kansallinen näkökulma osaamisen tunnistamiseen, Anna Toni

LIITE 4, Digitaalinen ekosysteemijattelu oppimisessa, Sanna Brauer

LIITE 5, Tekoälykokeiluja uraohjauksessa ja osaamisen tunnistamisen skenaarioita korkeakouluille, Milja Manninen